

לעילוי נשמות
יומטוב בן אסתר אליאסי ז"ל
שרה בת חושה כחלון ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה

"התרומה" – אז והיום

עיון בפרשת השבוע על פי "התורה והמצוה" למלבי"ם

שבו ישכון הרוח שהוא הכח הפנימי הנפשי, וטהרת הלב הוא שהחומר אין לו נטיה ותאווה אל הרע, והרוח הנכון יציין שהרוח הפנימי יעלה רק ציורי אמת וטוב על פני הנפש, והפוכם לב טמא ורוח מעוות, והנה הלב הבלתי טהור יהיה בתולדה, לא כן הרוח הבלתי נכון, רצוני, שהחומר בתולדתו י"ל נטיה אל התאווה, עד שאם ירצה ה' לתקנו שלא יתאווה אל הרע צריך בריאה חדשה, ועז"א לב טהור ברא לי אלהים – שיברא לבו בריאה חדשה שלא יתאווה עוד לרע, אבל הרוח אינו מעוות מתולדתו, כי הנפש מצד שרשה והתחלתה מוכנת שתצייר רק אמתיות וטוב עד שעוות הרוח נולד אצל האדם אחר כך, ואין צורך רק שיחדש ה' בקרבנו רוח נכון כמו שהיתה הנפש בתחלתה, ועל זה אמר ורוח נכון חדש בקרבי:

6. עין אי"ה שבת א', א', י"ד

וא"ר בר מחסיא אר"ח ב"ג א"ר, הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו. הכרת טובה היא העמוד המוסרי היותר גדול ונשגב, שכשיתפתח כל צרכו בלבבות בני אדם יהי עוזר מאד אל התיקון הכללי. כי אנו רואין שגם עכשיו שלב בני"א מלא הוללות, וטמטום הלב מכת סדרי החיים הגרועים מתגבר מאד, מ"מ במה שהרגש האנושי מגיע להכרת טובה, הוא פועל להכשיר את הנפש להביע במה שיכול את הרגשה העדינה הזאת, במאמר ובפועל. כיבוד הורים, וביחוד כבוד זכרונם אחרי מותם חוק מאד בלבבות בני"א, והרבה פעמים פועל הוא לרכך לבבות קשים מאד. מאין בא הרגש הזה? רק מכת הכרת טובה המושרש עמוק מאד בלב בני"א. אמנם כך היא המדה שכ"ז שהאדם אינו מוכשר כראוי, הוא עלול רק להכיר יחושו הרוחני לדברים קטנים, ולדברים גדולים שראוי שיהי יחושו אליהם יותר חזק אלפים פעמים, לא יוכל להכניס [יחש] בלבבו הקצר והמוגבל. ... אמנם לכשתגדל האנושיות והכחות המוסריים יתפתחו יפה, עד שיהיה ראוי להכניס בלב, באורח ישר וטבעי, גם רעיונות היותר גדולים ואדירים, יופיע כח ההכרה הזאת באור גדול, ... לדעת את ד', להכיר כי הוא הוא המטיב באמת, ... ע"כ הנותן מתנה לחבירו, שכפי הנימוס האנושי בהודע למקבל ימלא לבבו רגשי הכרת הטובה, למדונו חז"ל שלא ימנע הטוב הזה להיות יוצא מן הכח אל הפועל, אם שהנותן איננו חפץ לא בהכרת טובה ולא בתשלומי תודה. אבל היסוד המוסרי שעתידי להיות נוטל חלק גדול בהטבת המציאות ראוי לטפחו ולתן לו מקום להתרחב, וכל רגש קטן מצטרף אל התיקון הכללי כשיוכר בכל כחו.

לצייר בטוב מדת הנדיבות ובכ"ז יש לו לב נדיב ואוהב לפזר ולתת כי הממון אינו חשוב בעיניו, ולכן אמר פה שבאו כל איש אשר נשאו לבו, שכח המושל והבחירה שלו התנדב ברצון טוב, וכל אשר נדבה רוחו מאשר צייר ברוחו תועלת הנדבה הזאת וגודל ענינה:

ובדרך הדיוש הנה עקר תרומת ה' אשר חלה עליו הקדושה היה נדבת הלב ותשוקת הרוח להתנדב, זה היה עקר הנדבה, כמ"ש מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, שעקר התרומה היה נדבת הלב, והנה היה בין בני ישראל עניים שלא היה בידם כל מאומה להתנדב, אבל התנדבו ברוחם, היינו שחשבו ברוחם שאם היה להם עושר גדול היו מתנדבים כל המשכן וכל כליו והיו עושים הכל משלהם, וה' שיודע מחשבת לבם קבל הסכמתם זאת כאלו התנדבו בפועל, והיה להם יתרון מן המתנדבים שלא נחשב להם רק מה שהתנדבו בפועל, אבל לאלה חשב ה' כאילו הביאו מנדבתם את כל המשכן ואת כל כליו, וז"ש ויבואו כל איש אשר נשאו לבו, ר"ל שכל איש מהמתנדבים לא נתנו רק מה שנשאו לבו, כסף או זהב או נחושת, אבל וכל אשר נדבה רוחו, מי שלא הביאו בפועל רק שרוחו לבד נדבה, שחשב בלבו שרוצה לבנות כל המשכן משלו לכשתגיע ידו, אותו ר"ל נדיבת רוח הזה הביאו את תרומת ה' למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקדש, שנחשב להם כאלו הביאו כל האהל וכל כליו וכל בגדי הקדש: ...

(כט) כל איש ואשה, ר"ל כל נדבות אלה לא היו עקרים אצל ה' כי כל לבבות דורש ה' ואם נמצא בין ישראל איש או אשה שלא התנדבו כלום, כי העניים לא נמצא בידם מאומה רק שנדב לבם אותם, לבם לבד ומחשבתם נדב, שחשבו בלבם להביא אם יהיה לאל ידם, וחשבו שאם יהיה לאל ידם יביאו ממזונם את המשכן כולו וכל כליו, ... את האיש והאשה הזאת היו עקר הנדבה שנתקבלה נדבה לה', האיש הזה והאשה הזאת היו עקר הנדבה שנתקבלה אצל ה', כאלו ישראל מביאים אותה אליו באשר זכו שימצא ביניהם ישרים וצדיקים כאלה:

5. מלבי"ם תהילים נ"א, י"ב

לב טהור – החטא בא ע"י התאווה שהיא מצד החומר, והעון בא ע"י עוות השכל או הרוח שהוא המעלה ציורים אל הלב ויעלה ציורים רעים נוטים לרוע, והבלתי חוטא י"ל לב טהור, והבלתי מעוה י"ל רוח נכון, רצוני שהלב מציינן הכלי החיצוני החומרי

1. שמות כ"ה, ה'

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי:

2. שמות ל"ה, ה'–כ"ט

(ה) קחו מאתכם תרומה ליהוה כל נדיב לבו יביאה את תרומת יהוה זהב וכסף ונחושת: ... (כא) ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת יהוה למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו ולבגדי הקדש: ... (כט) כל איש ואשה אשר נדב לבם אתם להביא לכל המלאכה אשר צוה יהוה לעשות ביד משה הביאו בני ישראל נדבה ליהוה:

3. מלבי"ם שמות כ"ה, ב'

ויקחו לי תרומה. התנה כמה פרטים. א) לא אמר ויתנו לי תרומה, שאז היה מ"ע וחיוב על כל אחד ליתן, והי רצה שתרומה זו תהיה מנדבת לב ורצון חפשי לא ע"י שום הכרה, ואם היה הצווי שיתנו, היו נותנים בהכרח ע"י הצווי, לכן באר שאינו מצוה שיתנו רק שימנו גבאים לקבל ממי שירצה ליתן. ב) לי לשמי, שלא יערב ברוחו פניה חיצונית להתכבד או להתפאר בנדבתו או ע"מ לקבל פרס וכדומה רק לשם ה' בלבד, ג) שיקחו תרומה, שהנותן לא יתן כל רכושו רק תרומה לבד כמ"ש המבזבז אל יבזבו יותר מחומש, ד) מאת כל איש ... שלא יחשבו שלא יקחו נדבה זאת רק מן העשירים וראשי העדה, אמר מאת כל איש, ו) שלא יחשבו שאין לקבל רק נדבה גדולה ודבר חשוב, אמר אשר ידבנו לבו כל מה שיתנדב אף חוט אחד.

4. מלבי"ם שמות ל"ה, כ"ב–כ"ט

(כא) ויבאו כל איש אשר נשאו לבו, יש הבדל בין נדיב לב ובין נדיב רוח, שהתבאר אצלי בספר משלי, שהרוח פנימי יותר מן הלב, שהלב הוא הכלי החיצוני והרוח הוא הפנימי, כמ"ש בפירוש תהלות (נא) על לב טהור ברא לי, ועל זבחי אלהים רוח נשברה, הרוח הוא מעלה ציורים מעומק הנפש ומגלה אותם על פני הלב, והלב הוא הכח המושל והבחירה, ויש שרוחו רוח נדיבה, היינו שהוא מלא מציורים טובים לנדיבות שייציר ברוחו טוב מדה הזאת ואשרה, ובכ"ז הלב שהוא כח המושל שבו אינו בוחר להתנדב מאהבת הממון והבצע, ויש שרוחו אינו נדיב